

רבי יצחק אמר, פד הוּוּ מְטָאן לְגַבְיֵיהוּ דְאִינוּן עֲנָקִים, הוּוּ שְׁוִיין הֵהוּא חוּטְרָא דְמִשָּׁה קַמְיֵיהוּ, וְאִשְׁתַּזִּיבוּ. וּמְנַלְן דְּהֵהוּא חוּטְרָא יְהִיב לִוְן. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עֲלוּ זֶה בְּנֹגֵב. פְּתִיב הָכָא עֲלוּ זֶה, וְכְתִיב הָתָם (שְׁמוֹת ד) וְאֵת הַמָּטָה הַזֶּה וְגו', וּבְגִינֵיהּ אִשְׁתַּזִּיבוּ. דְּאִי תִימָא הֵינִי עֲנָקִיא שְׁבָקִי לִוְן. אֲלֵא אָתוּ לְנִסְבָּא לִוְן, וְהוּוּ שְׁוִיין לְקַמְיֵיהוּ הֵהוּא חוּטְרָא, וּמִשְׁתַּזִּיבִי (ס"א וּמִשְׁתַּמְטִי) מְקַמְיֵיהוּ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מְסוּרַת שְׁמָא קַדִּישָׁא מְסַר לִוְן מִשָּׁה, וּבְגִינֵיהּ אִשְׁתַּזִּיבוּ מִנְיֵיהוּ.

רבי חייא אמר, תלת שמהן אקרון, נפילים. ענקים. רפאים. וכלהו אורכי יומי. נפילין אקרון בקדמיתא, לבתר פד אתחברון בבנת בני נשא, ואולידו מנייהו, אקרון ענקים. לבתר דהוו אזלי ושטאן בהאי עלמא, ומתרפיין מההוא דלעילא, אקרון רפאים.

אמר רבי יהודה, והא כתיב (איוב כו) הרפאים יחוללו, (דברים ב) רפאים יחשבו אף הם בענקים. אמר ליה, הכי הוא, בגין דענקים אתו מהאי סטרא ומהאי סטרא, ואתיאשו יתיר בארעא. פגוונא דא רפאים, ומנייהו נפקי, והוו אורכי יומי. וכד מתחלשי אתחלש פלגות גופא, ופלגות קאים. כיוון דפלגות גופא הוה מית, הוו נספי עשבא מעשבי כרא ושדיין לפומייהו, ומיתו. ובגין דאינון בעאן לקטלא גרמייהו, אקרון רפאים. אמר רבי יצחק, שדיין גרמייהו בימא רבא, וטבען ומתין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (איוב כו) הֲרַפְּאִים יְחוּלְלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשׁוֹכְנֵיהֶם.

רבי שמעון אמר, אלמלא הוּוּ עֵיילִין יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, בְּסִימְנָא (נ"א בְּאוּמְנָא) (דף קס"א ע"א) דְּלִישְׁנָא בִישָׁא, לָא הָוֵה קָאִים עֲלָמָא רַגְעָא

רבי יצחק אמר, כשהיו מגיעים לאותם ענקים, היו שמים אותו מטה של משה לפניהם, ונצלו. ומניין לנו שאותו מטה נתן להם? זהו שכתוב ויאמר אליהם עלו זה בנגב. כתוב כאן עלו זה, וכתוב שם (שמות ד) ואת המטה הזה וגו', ובגללו נצלו. שאם תאמר שהענקים הללו עזבו אותם? אלא באו לקחתם, והיו שמים מולם אותו מטה, ונצולים (ובדברים) מלפניהם. רבי יהודה אמר, מסרת שם הקדוש מסר להם משה, ובגללו נצלו מהם.

רבי חייא אמר, שלשה שמות נקראו: נפילים, ענקים, רפאים. וכלם האריכו ימים. נפילים נקראו בתחלה. אחר כך כשהתחברו בכנות בני האדם והולידו מהם, נקראו ענקים. אחר כך שהיו הולכים ומשוטטים בעולם הזה ומתרפים מאותו שלמעלה, נקראו רפאים. אמר רבי יהודה, והרי כתוב (איוב כו) הרפאים יחוללו, (דברים ב) רפאים יחשבו אף הם בענקים. אמר לו, כך הוא, משום שענקים באו מצד זה ומצד זה והתחזקו יותר בארץ. כמו זה רפאים, ומהם יצאו, והיו מאריכים ימים. וכשנחלשים, נחלש חצי גוף, וחצי עומד. כיון שחצי הגוף היה מת, היו לוקחים עשב מעשבי השדה וזורקים לפיהם ומתים. ומשום שהם רצו להרג עצמם, נקראו רפאים. אמר רבי יצחק, זורקים עצמם לים הגדול, וטובעים ומתים. זהו שכתוב הרפאים יחוללו מתחת מים ושכניהם.

רבי שמעון אמר, אלמלא היו נכנסים ישראל לארץ בסימן (באמנות) לשון הרע, לא היה העולם עומד אפלו רגע אחד. מי

חד. מאן אומנא דלישנא בישא, נחש. ורזא דמלה, מדאתא נחש על חיה אטיל בה זיהמא. אמר רבי שמעון, ועל פלא מחל קדשא ברין הוא, בר מן לישנא בישא. בגין דכתיב, (תהלים יב) אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו.

תא חזי, פמה עבד ההוא לישנא בישא, גזר על אבהתנא דלא ייעול לארעא ומיתו אינון דאמרו. ואתגזר בכיה לדרי דרין. (כל שבו הכא דאפיקו לישנא בישא על בלא) פביכול פיון דאפיקו על ארעא קדישא, פאלו אפיקו עליה. בגין פך קני קדשא ברין הוא על דא, (בלומר קני לשמיה) וקאימו ישראל פלהו לאשתצאה מעלמא, אלמלא בעותיה דמשה.

ויספרו לו ויאמרו וגו'. (במדבר י"ג) אמר רבי חייא, מאי שנא הכא ויספרו, ולא כתיב ויגידו, או ויאמרו. אלא כל חד אוליה מלה בלחודוי. ויגידו, בכל אתר רמז קא רמיז בחכמתא, והא אתמר. ויאמר, אמירה בעלמא. ויאמרו, הרהורא דלבא. ויאמרו, תפקידתא. והא אוקימנא בכמה אתר. ויספרו, פרישותא דמלה בכל אתר.

באנו אל הארץ, הלכנו מיבעי ליה. אלא באנו, עאלנא לתמן לההיא ארעא דהוית משבח בכל יומא, והוית אמרת דלית דכוותה. וגם זבת חלב ודבש היא. רבי יצחק אמר, מאן דבעי למימר פדיבא, אמר מלה דקשוט בקדמיתא, בגין דיהמנו ליה פדבוי.

רבי חייא אמר, (אלא) הכי אמרו, עאלנא לההיא ארעא דהוית משבח לה כל יומא ואמרת דלית דכוותה, (וגם זבת חלב ודבש היא), וארימת שבחא על פלא. ולא חכי, דהא זה פריה, אתפלא חד מאינון זעירין קטפון. אמרו, אי לדא אחסין

אמן של לשון הרע? הנחש. וסוד הדבר - משבא הנחש על חיה הטיל בה זיהמה. אמר רבי שמעון, ועל הכל מוחל הקדוש ברוך הוא, פרט ללשון הרע, משום שכתוב (תהלים יב) אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו.

בא וראה פמה עשה אותו לשון הרע; גזר על אבותינו שלא יפנסו לארץ, ומתו אלה שאמרו, ונגזרה בכיה לדורי דורות. (כל שבו פאן שהוציא לשון הרע על הכל) פביכול פיון שהוציאו על הארץ הקדושה, כאלו הוציאו עליו. בגלל זה קנא הקדוש ברוך הוא על זה, (בלומר קנא לשמו) ועמדו ישראל כלם להשמד מהעולם אלמלא תפלת משה.

ויספרו לו ויאמרו וגו'. אמר רבי חייא, מה שונה כאן ויספרו, ולא כתוב ויגידו או ויאמרו? אלא כל אחד מלמד דבר לבדו. ויגידו - בכל מקום רמז הוא רומז בחכמה, והרי נתבאר. ויאמר - אמירה בעלמא. ויאמרו - הרהור הלב. ויאמרו - פקדה. והרי בארנו בכמה מקומות. ויספרו - פרוש הדבר בכל מקום.

באנו אל הארץ. הלכנו היה צריך לו להיות! אלא באנו, נכנסנו לשם לאותה ארץ שהיית משבחה בכל יום והיית אומר שאין פמותה, וגם זבת חלב ודבש היא. רבי יצחק אמר, מי שרוצה לומר פזב, אומר דבר אמת בהתחלה, כדי שיאמינו לו פזביו.

רבי חייא אמר, (אלא) כך אמרו: נכנסנו לאותה ארץ שהיית משבחה כל יום ואמרת שאין פמותה, (וגם זבת חלב ודבש היא), והרמת שבחה על הכל - ולא כך, שהרי זה פריה, אשכול אחד מאותם

קטנים קטפון. אמרו: אם לזה הוריש הקדוש ברוך הוא את ישראל וסבלו כל אותן צרות ועיפות, הרי בארץ מצרים יש אשכולות ופרות הארץ יותר, על אחד שנים.

אפס פי עז העם. דרך העולם שאותם גבורים עורכי הקרב יושבים בחוץ לשמר הדרכים, וכאן אפלו אותם בני העיר תקיפים גבורים. והערים בצרות, שאפלו כל מלכי העולם יתכנסו עליהם, לא יעשו בהם פגם. אמר רבי יוסי, כל מה שאמרו, בלשון הרע אמרו, והקשה מהכל - שפתוב עמלק יושב בארץ הנגב. לכן אדם שנשכו נחש, פשוטים להפחיד אותו, אומרים: הנה נחש כאן.

רבי אבא אמר, ודאי זה קשה מכל מה שאמרו, פלומר, אותו שעורף קרב בכל הרי כאן זמין. ובאיזה מקום? בארץ הנגב, שהרי הוא המקום להכנס בו. מיד - ותשא כל העדה ויתנו את קולם. קבעו בכיה לדורות, לעולמים, באותו לילה.

אמר רבי יוסי, עצה לקחו על הכל להוציא שם רע. מה זה על הכל? על הארץ ועל הקדוש ברוך הוא. אמר רבי יצחק, על הארץ בסדר, על הקדוש ברוך הוא מניין? אמר לו, ממשמע שפתוב אפס פי עז העם. מי יכול להם? פי עז העם דוקא. וכתוב עמלק יושב בארץ הנגב, ואז גרמו כל זה, כמו שנתבאר. ורצה הקדוש ברוך הוא להשמידם מהעולם. זהו שפתוב (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו וגו'.

בחירו עמד בפרץ לפניו וגו'. ועתה יגדל נא פח ה'. רבי אחא ורבי יוסי אמרו, אשריהם ישראל מעמים עובדי כוכבים ומזלות של העולם, שהקדוש ברוך הוא

קדשא בריך הוא לישראל, וסבלו כל אינון עקתין וליאותין, הא בארעא דמצרים אית אתפלין ואיבין דארעא יתיר, על חד תרין.

אפס פי עז העם, (במדבר י"ג) אורחיה דעלמא דאינון גבריין מגיחי קרבא יתבין לבר, לאסתמרא ארחין. והכא אפילו אינון בני מתא, תקיפן גבורין. והערים בצורות, דאפילו כל מלכין דעלמא יתפנשו עלייהו. לא יעבדון בהו פגימותא. אמר רבי יוסי, כל מה דאמרי, בלישנא בישא אמרו, וקשיא מפלהו, דכתיב עמלק יושב בארץ הנגב. לבר נש דנשכיה חוץ, פד בעאן לאגזמא ליה, אמרי הא חוץ הכא.

רבי אבא אמר, ודאי דא קשיא מכל מה דאמרי, פלומר, ההוא דאגח קרבא בכלא, הא הכא זמין. ובאן אתר. בארץ הנגב, דהא הוא אתר לאעלאה ביה. מיד ותשא כל העדה ויתנו את קולם. קבעו בכיה לדורות, לעלמין, בההוא לילה.

אמר רבי יוסי, עיטא נסיבו על כלא, לאפקא שום ביש. מאי על כלא. על ארעא, ועל קדשא בריך הוא. אמר רבי יצחק, על ארעא תינח. על קדשא בריך הוא מניין. אמר ליה משמע דכתיב, אפס פי עז העם. מאן יכיל בהו. פי עז העם דייקא. וכתוב עמלק יושב בארץ הנגב, פדין גרמו כל האי, פמה דאתמר. ובעא קדשא בריך הוא לשיצאה לון מן עלמא, הדא הוא דכתיב, (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו וגו'.

ועתה יגדל נא כח יי. (במדבר יד) רבי אחא ורבי יוסי אמרי, זכאי אינון ישראל מעמין עובדי כוכבים ומזלות דעלמא. דקודשא בריך מעמים עובדי כוכבים ומזלות של העולם, שהקדוש ברוך הוא

שלח לך - קס"א ע"א

בהם, שהרי העולם לא נברא אלא בשביל ישראל שישתדלו בתורה, משום שאחד באחד התקשרו, וישראל למטה בעולם הזה הם קיימו, וקיום של כל שאר העמים. אימתי? בזמן שעושים רצון רבונם.

בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא אדם בעולם, התקינו כדגמה עליונה (מבדרת), ונתן לו כחו ותקפו באמצע הגוף, ששם שורה הלב, שהוא חזק (מזון) כל הגוף ומשם נזון כל הגוף. (וכל אותם איברים שבגוף משם נזון) והרי הלב אחוז ומתחזק במקום עליון שלמעלה (ואחוז בו), שהוא מח הראש ששורה למעלה, וזה נקשר בזה.

ובצורה זו התקין הקדוש ברוך הוא העולם ועשה (אותו) גוף אחד, והתקין איברי הגוף סביב הלב, והלב שורה באמצע כל הגוף. וכל אותם איברים נזונים מאותו לב, שהוא חזק הכל, והכל בו תלויים. ואותו לב נקשר ונאחז במח העליון ששורה למעלה.

בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא העולם, השרה (סדר) את ים האוקיינוס סביב ישוב כל העולם, וישוב כל שבעים האמות כלם סביב לירושלים, וירושלים שורה באמצע כל הישוב, והיא מסובבת להר הבית, והר הבית סביב עזרות ישראל, ואותן עזרות סובבות ללשפת הגזית, ששם יושבים סנהדרין גדולה. ושנינו שאין ישיבה בעזרה, אלא למלכי בית דוד לבדם.

ולשבת הגזית סביב המזבח, והמזבח סביב בית האולם, והאולם להיכל, וההיכל לבית קדש הקדשים, ששם שורה השכינה וכפרת וכרובים וארון.

לבית קדש הקדשים, דתמן שכינה שריא, וכפרת וכרובים וארון. והכא

הוא אתרעי בהו, ואתפני בהו, ואתפאר בהו, דהא עלמא לא אברי אלא בגיניהון דישראל, דישתדלון באורייתא, בגין דחד בחד אתקשרן. וישראל לתתא בהאי עלמא, אינון קיומא דיליה, וקיומא דכל שאר עמין, אימתי בזמן דעבדי רעותא דמאריהון.

תא חזי, פד ברא קדשא בריך הוא בר נש בעלמא, אתקין ליה כגוונא עלאה (קניא), ויהב ליה חיליה ותוקפיה באמצעיתא דגופא, דתמן שריא לפא. דהוא תוקפא (ומזון) דכל גופא, ומתמן אתון כל גופא. (וכל אינון שייפי דגופא מתמן אתונ) והא לפא אחיד (דף קס"א ע"ב) ואתקף באתר עלאה דלעילא. דאיהו מוחא דרישא, דשארי לעילא (ואחיד ביה), ודא אתקשר בדא.

ובגוונא דדא, אתקין קדשא בריך הוא עלמא. ועבד (ליה) חד גופא, ואתקין שייפי דגופא סחרניה דלפא, ולפא שארי באמצעיתא דכל גופא. וכל אינון שייפין אתזנו מההוא לפא, דהוא תוקפא דכלא, וכלא ביה תליין. וההוא לפא, אתקשר ואתאחד במוחא עלאה דשריא לעילא.

תא חזי, פד ברא קדשא בריך הוא עלמא, אשרא (ס"א אפר) לימא דאוקיינוס דאסחר כל ישובא דעלמא. וישובא דכל שבעין אומין כלא אסחר לירושלם. וירושלם באמצעיתא דכל ישובא שריא. והיא אסחרא להר הבית. והר הבית אסחר לעזרות דישראל. ואינון עזרות סחרן ללשפת הגזית, דתמן סנהדרין גדולה יתבין. ותנינן, לית ישיבה בעזרה, אלא למלכי בית דוד בלחודדיהו.

ולשבת הגזית אסחר למזבח. והמזבח אסחר לבית האולם. והאולם להיכל. והיכל